

ایران و ترامپ

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

با بازگشت ترامپ به قدرت سؤال اصلی این است که ایران چه سیاستی باید در پیش گیرد؟ تجربه چهار سال اول ترامپ می‌تواند برای دور دوم به کار آید. برای نگارنده هنوز روشن نیست که چرا به رغم تماس مستمر ایران و آمریکا در سطح وزیر خارجه با آمدن ترامپ، به ویژه طی ۱۶ ماه اول و قبل از خروج او از برجام، مذاکرات متوقف شد. حداکثر این‌س بود که مذاکرات دربارۀ «اصلاح برجام» که خواست ترامپ بود، به جایی نمی‌رسید؛ خاصه آنکه اقدامات خصمانه ترامپ تنها متوجه ایران نبود. او از ۲۰ توافق یا نهاد بین‌المللی دیگر نیز خارج شد. در حدود ۱۵ ماه اول دوره قبلی ترامپ، عمدتاً جمهوری خواهان سنتی سمت‌های امنیت ملی را عهده‌دار بودند. در این دوره، این مقامات به اضافه شماری از جمهوری‌خواهان در سنایه که در سپتامبر ۲۰۱۵ علیه برجام رای داده بودند، با خروج ترامپ از برجام مخالف بودند. در آن دوره کسانی مانند تیلرسون، جیم ماتیس و مک‌مستر وزیر خارجه، وزیر دفاع و مشاور امنیت ملی بودند. افراطیونی مانند پمپئو و بولتون تنها در آوریل ۲۰۱۸ یعنی یک ماه قبل از خروج ترامپ از برجام وارد صحنه شدند. به رغم نظر این افراطیون، ترامپ باز هم اصرار به مذاکره داشت و ازجمله از خرداد تا مهر ۱۳۹۸ چند بار از طریق زاین، سناتور رند پال و مکرون برای مذاکره اقدام کرد.

در دوره جدید طبعاً با شرایط متفاوتی مواجه خواهیم بود. ترامپ قوی‌تر به صحنه بازگشته و احتمالاً این بار کابینه امنیتی را صرفاً با تندروهای مطیع و وفادار به خود که دستور کار مجزایی نداشته باشند، پر خواهد کرد. شاید بعضی انزواطلب‌ها که نامشان مطرح است نیز یا شانسی نداشته باشند یا در رویکرد انزواطلبانه، اسرائیل و خاورمیانه را مستثنا کند. از یاد نبریم که ترامپ ۱۶ ماه بیشتر جان بولتون را تحمل نکرد و اقدامات نمایشی پمپئو مانند آن ۱۲ شرط کذایی هیچ‌گاه مورد توجه یا مبنای کار ترامپ نبود. به‌علاوه، تجربه دوره قبلی ترامپ نشان داد که در بسیاری موارد ابعاد نمایشی کارهای او بر دغدغه‌های محتوایی غلبه دارد. او که توافق تجارت آزاد با کانادا و مکزیک را «بدترین توافق تجاری تاریخ» نامیده بود، در نهایت بر سر تغییراتی کاملاً شکلی با کانادا و مکزیک توافق کرد و با تغییر نام توافق آن را به عنوان «بهترین توافق تجاری تاریخ» به پایگاه رأیش فروخت.

البته تردید وجود ندارد که شرایط این بار برای ایران بسیار دشوارتر از دوره قبل است؛ خاصه آنکه یک بُعد روان‌شناختی نیز به دلیل شهادت سردار سلیمانی از یک سو و ادعای تلاش ایران برای ترور ترامپ از سوی دیگر به معادله افزوده شده است. محتمل است تا شروع به کار ترامپ اسرائیل نیز دیگر کاری در غزه و لبنان نداشته و آماده پذیرش آتش‌بس به عنوان هدیه‌ای به ترامپ باشد. هنوز روشن نیست ترامپ تا چه حد ممکن است با سیاست نتایج‌و مبنی بر غیرفعال‌کردن اعضای محور مقاومت همراه شود. اگر هم‌راهی ترامپ با اسرائیل در این مورد مشابه هم‌راهی مبنای باشد، مشکلات مضاعفی پیش‌رو خواهد بود.

از طرفی، مهم است که سیاست تیم ترامپ درباره ایران و خاورمیانه قرار است چگونه جایی در بستر عمومی سیاست خارجی آمریکا داشته باشد. اگر دولت ترامپ به سوی تمرکز بر رقابت قدرت‌های بزرگ حرکت کند، اولویت آمریکا در دوره جدید ممکن است چین و روسیه باشد. اگرچه در مورد سرشاخ‌شدن ترامپ با چین جای تردیدی نیست، اما هنوز مشکل می‌توان درباره سیاست او در مورد روسیه با قطعیت نظر داد. به هر صورت، ادعایی که درباره صف‌آرایی «جبهه چین، روسیه، ایران و کره شمالی» در برابر جبهه غرب مطرح است، ممکن است مسئله‌ساز شود. در صورتی که نوری در انتهای تونل روابط ایران و آمریکا دیده نشود، ممکن است آمریکا بکوشد تا از کارت ایران در تعامل و تقابل با چین و روسیه استفاده کند. در این صورت، این دو کشور طبعاً منافع خود را مدنظر خواهند داشت. چین ممکن است برای توقف خرید نفت از ایران و روسیه برای قطع همکاری‌های نظامی و امنیتی با ایران تحت فشار قرار گیرند. رابطه ترامپ با اروپا نیز اگرچه سرد خواهد بود، اما شاید ایران به یکی از معدود وجوه اشتراک اروپا و آمریکا تبدیل شود.

بر مبنای این ملاحظات، یک راه‌حل این است که در آینده مذاکره با دولت ترامپ نیز در همان سطح و بر سر همان موضوعاتی که با دولت باین انجام می‌شد، ادامه یابد. مذاکره طبعاً می‌تواند از قاعده یعنی مذاکره در سطح کارشناسی و مقامات میانی، شروع شود و در صورت لزوم سطح آن ارتقا یابد.

سه‌شنبه ۲۲ آبان ۱۴۰۳
۱۰ جمادی‌الاول ۱۴۴۶
۱۲ نوامبر ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۹۷۳
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

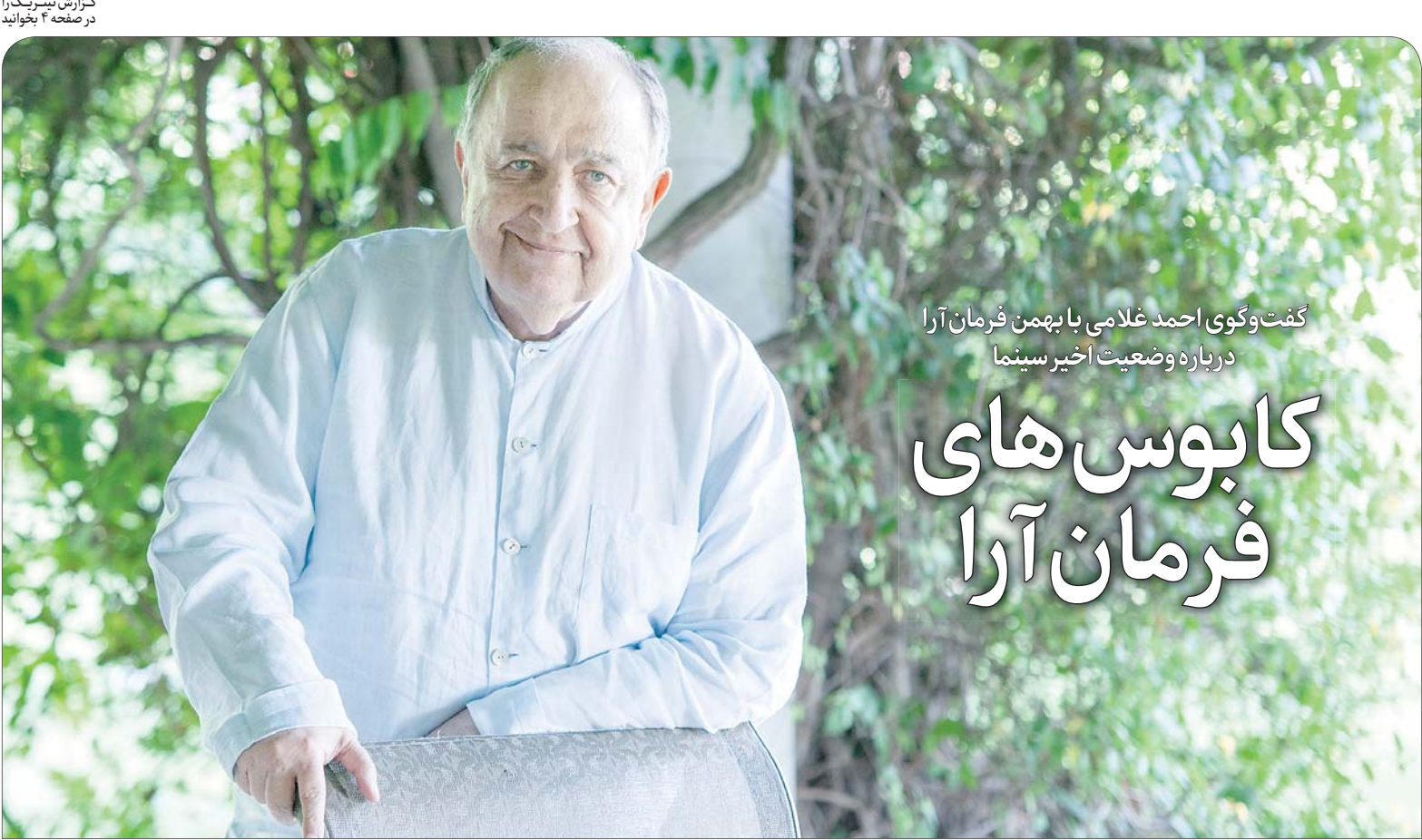
گفت‌وگوی احمد غلامی با بهمن فرمان‌آرا درباره وضعیت اخیر سینما

کابوس‌های فرمان‌آرا

جمعی از کارشناسان و متولیان در نخستین همایش صنعت ساختمان به موانع متعدد برای افزایش عرضه در بازار مسکن اشاره کردند

دردسر دولت‌های مداخله‌گر

این گفت‌وگو را در صفحه ۶ بخوانید. عکس: سهندتاتی، شرق

یادداشت

تجلیلی پررنگ‌تر از واقعیت

عبدالحسین طوطیایی

پژوهشگر کشاورزی

به‌عنوان یک طرح جدید تلقی نمی‌شود. بنابراین اگر وزارت جهاد کشاورزی با بهره‌گیری از هزاران کارشناس، متخصص ... توصیه و کاربرد چند نهاده رایج در زراعت‌های گسترده (که ازجمله وظایف حکمیتی محسوب می‌شود) را «جهش تولید» نام‌گذاری کرده و برای ارائه نتایج و تداوم آن، مراسمی با حضور بالاترین مقام اجرایی برگزار کند، باید شگفت‌زده شد. در این مراسم رئیس ستاد فرمان امام نیز پیش‌بینی گسترش طرح تا سطح هشت میلیون هکتار را در فازهای بعدی کرد که به نظر می‌رسد از وجاهت فنی کافی برخوردار نباشد. اگر فاز دوم و سوم این طرح در اراضی آیش و تناوب‌های زراعی دیم باشد، گشت پی‌درپی کند موجب خستگی خاک‌های زراعی و افزایش آفات

یادداشت

چرازنگ «خانه‌ها» به صدا درآمد؟

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

۱- حدود صد روز از آغاز دولت آقای یزشکیان می‌گذرد و ابرچالش انرژی همان‌طور که حدس زده می‌شدد، بیش از هر چالش دیگری دولت چهاردهم را اسیر خود کرده است. دو، سه روز قبل و پیش از فرمان آغاز خاموشی‌ها، ایشان در جمع مسئولان دولتی و مدیران بخش خصوصی خواستار «رفع موانع پیش‌روی سرمایه‌گذاران در تولید انرژی‌های پاک و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در تولید برق» شدند (۸/۱۹). آقای یزشکیان در دوران انتخابات در پاسخ به این سؤال که برنامه شما برای حل مسائل و مشکلات کشور چیست؟ سؤال‌کنندگان را به سیاست‌های کلی نظام و برنامه هفتم ارجاع می‌دادند. ارجاعی که همان زمان نیز مشخص بود گرده‌گشای بحران‌های موجود نیست؛ چراکه به اعتقاد اکثر کارشناسان علاوه بر آنکه این برنامه در کلیت خود، غیرمنسجم‌ترین برنامه توسعه‌ای پس از انقلاب است و در همین قالب نیز «نیازمند تدوین ۲۰۰ آیین‌نامه و دستورالعمل و سند است» (رئیس سابق سازمان برنامه) تا وارد فاز اجرا شود، اصولاً نیز این برنامه‌ها و سیاست‌ها، اسنادی بالادستی محسوب می‌شوند و نمی‌توانند جایگزین برنامه یک رئیس‌جمهور شوند که از همان فردای روی کار آمدن باید پاسخ‌گوی بسیاری از مطالبات در حوزه‌های مختلف باشد. در مورد مشخص ناترازی انرژی (نفت و گاز و...) طبق تمام گزارش‌های کارشناسی به سبب عدم سرمایه‌گذاری لازم، این منابع به شدت فرسوده شده‌اند (منفی شدن رشد موجودی سرمایه بخش نفت و گاز از سال ۱۳۸۹ به بعد -مسعود نیلی- ۱۴۰۲/۱۲/۵) و از سوی دیگر به واسطه قیمت‌های کاذب هر روز بر میزان مصرف این انرژی‌ها افزوده شده است. چنان‌که رشد حدود شش‌درصدی مصرف بنزین در چند سال اخیر جای خود را به رشد حدود ۱۴درصدی در اواخر سال گذشته داده است. همچنین توسعه صنایع منکی بر منابع انرژی نظیر پتروشیمی و صنایع فلزی و... (از سهم ۱۲.۵ درصد به ۳۸ درصد در ارزش‌افزوده اقتصاد طی دو دهه اخیر- مؤسسه پژوهش‌های بازرگانی) و افزایش مصارف خانگی در ماه‌های سرد سال، رشد مصرف گاز را به دنبال داشته است که از این مسیر، نیروگاه‌ها تحت فشار قرار گرفته و به کاهش تولید برق منجر شده که این ناترازی لاجرم علاوه بر قطعی برق کارخانه‌ها، اینک زنگ در خانه‌ها را هم زده است.

۲- ناترازی برق را بدون رفع ناترازی گاز و این ناترازی را بدون حل ناترازی مالی و سرمایه‌ای و این یکی را جز از طریق تأمین «امنیت» نه در معنای سخت‌افزارانه بلکه چندبعدی و توسعه‌گرایانه آن (ثبات

واکاوی نقش تهران در معادلات منطقه پس از روی کار آمدن ترامپ در گفت‌وگو با محمدعلی سبحانی

ترامپ یک فرصت است
نباید آن را از دست بدهیم

۲

برگزیده‌ها

گزارشی از ماجرای ممنوعیت مازوت؛ پدیده‌ای که زندگی را میان قطعی برق و آلودگی محیط زیست قرار داده است

خاموشی یا خفگی؟

۱۰

رئیس‌جمهور آمریکا تا پایان حضور در کاخ سفید چه مأموریت‌هایی را تکمیل می‌کند؟

پرونده‌های نیمه‌کاره بایدن

۵

بازگشت عادل به تلویزیون؟

۹

وزارت صمت در قبال استمرار زیان ایران‌خودرو یاسخ‌کو شود

مانع واگذاری مدیریت به بخش خصوصی چیست

۴

یادداشت

صد روز گذشت...

محمدابراهیم انصاری‌لاری

رئیس‌جمهور در جلسه دولت، یکشنبه ۲۰ آبان: «اگر از همه نیروها که صادقانه می‌خواهند به کشور خدمت کنند، استفاده کنیم و اگر همه با هم باشیم، اقتدار پیدا می‌کنیم و هیچ قدرتی نمی‌تواند به ما ضربه بزند». جملاتی که دیگر همه ایرانیان آن را از حفظ دارند زیرا این مضمون از زمان ظهور جراح قلب در فضای انتخابات تا اکنون که صد روز از ریاست‌جمهوری او می‌گذرد، بیوسته ورد زبان او بوده است. اما معلوم نیست اثرات عملی چنین رویکردی که اسم آن را وفاق گذاشته‌اند، کجا و چگونه می‌توان ارزیابی کرد. کدام‌یک از وعده‌های او تاکنون محقق شده و این صدروزه را او و دولتش چگونه سپری کرده‌اند.

آیا معرفی اکثر وزرا آن‌هم وزرای کلیدی کابینه خارج از زوال برطمطراق و پریهاهو و برحاشیه کارگروه‌ها و شورای به‌اصطلاح راهبردی را باید به حساب این با هم بودن‌ها و وفواق مدنظر رئیس‌جمهور گذاشت. آیا سپردن حداقل شش استان کشور را به کسانی که نه‌تنها به او رأی نداده‌اند، بلکه تا آخرین لحظه علیه او فعال بودند، باید از صادقین این وفاق دانست و از نشانه‌های استفاده از نیروهایی دانست که می‌خواهند صادقانه به کشور خدمت کنند و اینکه کوچک‌ترین حرکتی و حتی کلامی را که نشانه تطیف و کاهش فضای امنیتی سنگین حاکم بر کشور به‌ویژه استان‌های بزرگ باشد، هنوز دیده نشده. باید به حساب وحدت و همدلی همه نیروها گذاشت. آیا این را که تا به حال درباره رفع فیلتر از فضای مجازی حل‌جلی بافی و وعده‌های مهم از سوی مسئولان مربوطه و توصیه به صبر چیزی دیده نشده است، باید حاصل پابندی رئیس‌جمهور به وفاق دانست یا این را که هنوز بحث FATF به‌ندرت آن‌هم با احتیاط مطرح می‌شود و هیچ نشانه‌ای حتی از طرح جدی و مجدد آن دیده نمی‌شود، باید از ثمرات وفاق ارزیابی کرد و این را که هنوز کمرتین قدمی برای اصلاح سیاست‌های بین‌الملل و در نتیجه کاهش تحریم‌ها برداشته نشده، باید از دستاوردهای با هم بودن دانست و ...

۴ صفحه ادامه‌در صفحه ۴

۴ صفحه ادامه‌در صفحه ۴